

Er zijn taalkwesties waarover heel verschillend kan worden gedacht. Taalkundige Frank Jansen behandelt iedere maand zo'n kwestie, en nodigt iedereen uit te reageren.

Weg met de regel voor de slot-*n* van onbepaalde telwoorden?

Er is een regel die voorschrijft in welke omstandigheden woorden als *alle*, *sommige* en *beide* mét dan wel zonder slot-*n* geschreven moeten worden. Het hangt af van de vraag of zo'n woord verwijst naar een persoon of een dier of ding, en van de taak die het woord in de zin verricht. Zo is er volgens de regel een verschil tussen 'De kinderen hadden allen honger' (met een *-n*, want slaat op mensen) en 'De honden hadden alle honger' (zonder *-n* want dieren). En er is een verschil tussen 'De kinderen hadden allen honger' (met een *-n* want zelfstandig gebruikt) en 'Alle kinderen hadden honger' (want *alle* is een bepaling bij *kinderen*, waarmee het een groep vormt). Is het een goed idee om deze regel af te schaffen?

VOORSTANDER

De regel is zeker niet de eenvoudigste om te leren, omdat de schrijver twee vragen tegelijk moet beantwoorden: over dat verwijzen naar personen en over het zelfstandige gebruik. Toch lijkt de uiteindelijke toepassing van de regel een groter probleem. In de lesboekjes vinden we de geijkte eenvoudige voorbeelden, maar zo gauw de zin iets ingewikkelder wordt, is een syntactische analyse nodig. Twee voorbeelden. 'Het zijn niet allen koks die lange messen dragen.' Ja, *allen*, met een *-n*! Maar het staat toch direct voor *koks*, net zoals *alle* in *alle kinderen*? Kan zijn, maar dat is bij deze koks toevallig zo, *alle* en *koks* horen niet bij elkaar. De zin betekent immers: 'Niet allen die lange messen dragen, zijn koks.'

Het tweede voorbeeld ontleen ik aan

een adviestekst van de Nederlandse Taalunie. In 'Hij kan met bijna al zijn klasgenoten goed opschieten, maar aan *sommige*? heeft hij een hekel' komt er géén *-n* op de plaats van het vraagteken. Maar, zult u zeggen, het is toch zelfstandig gebruikt? Inderdaad staat *sommige* op zijn eentje, maar je kunt hier heel goed *klasgenoten* aanvullen: het woord betekent 'sommige klasgenoten'.

Het is niet realistisch om van schrijvers, die wel andere dingen aan hun hoofd hebben, dergelijke staaltjes van taalkundig inzicht te verwachten. Alsof dit nog niet redenen genoeg zijn voor afschaffing, heeft de regel ook nog eens geen communicatief rendement. Al die syntactische geleerdheid helpt een schrijver niet om snel een subtiel betekenisonderscheid of *-verband* over te brengen. Kortom, de regel vergt veel en biedt niets.

TEGENSTANDER

Dit voorstel tot afschaffing van een spelregel is natuurlijk het zoveelste opzetje van een luie of moedeloos geworden leraar. Is het echt zo moeilijk om te weten of je over mensen of over dingen schrijft? Goed, voor een juiste toepassing van het begrip 'zelfstandigheid' is heel soms analyse van de zinsbouw nodig. Nou en? Daarvoor heb je toch schoolgegaan? Wie een dergelijke analyse niet lukt, moet terug naar de Nederlandse les, en deze keer wel opletten.

Verder staat het nog maar te bezien of de regel niet benut kan worden om subtiel betekenissen over te brengen.

Denk maar eens aan 'Sommige politici gaan nooit met vakantie; alle andere snakken ernaar' tegenover 'Sommige politici gaan nooit met vakantie; alle anderen snakken ernaar.' In de eerste zin snakken de andere politici naar hun vakantie, in de tweede snakt iedereen. Minimale middelen, maximale zeggingskracht. Dat laten we ons toch niet afpakken?

Maar de belangrijkste bezwaren tegen afschaffing zijn van algemene aard. Spellingregels zijn niet zo willekeurig als ze lijken. Ze vormen een systeem. Prutsen aan een enkel detail, hoe goed bedoeld op zichzelf ook, kan op andere punten ernstige gevolgen hebben. Dat hebben de ervaringen bij eerdere spellingwijzigingen wel bewezen.

Wat vindt u ervan? Moet de regel voor de slot-*n* van onbepaalde telwoorden worden afgeschaft?

Geef voor 19 oktober uw mening op onze website: www.onzetaal.nl/homofkuit. Of stuur een briefkaart met 'Regel voor de slot-*n* van onbepaalde telwoorden afschaffen' of 'Regel voor de slot-*n* van onbepaalde telwoorden niet afschaffen' naar de redactie van *Onze Taal*, Raamweg 1a, 2596 HL Den Haag. In de volgende aflevering de uitslag. ■

Uitslag vorige stemming

Moet schelden mogen in het parlement? Dat was de vraag van de vorige maand. U vindt in grote meerderheid (55 stemmen, 75,3 procent) van niet. Schelden is nergens goed voor, en zeker niet in het parlement, waar het juist op argumenteren aankomt. Van een minderheid bestaande uit 18 stemmers (24,7 procent) mag schelden wél.

Overigens is maar een enkele inzender voorstander van het gebruik van gewone scheldwoorden als *flapdrol*. De meeste voorstanders stellen alleen prijs op "virtuoos" schelden, met originele scheldtermen.

Antwoorden Taaltest (zie pagina 285)

A. Spelling

1. b. klavecimbel
2. b. haastje-repje
3. b. jiujuitsupak
4. b. roseetje
5. c. vergalopperen

B. Woordenschat

1. c. plat komisch
2. b. ophef
3. c. knuffelen
4. c. voorvechtster van vrouwenkiesrecht

C. Zoek de fouten

1. *tseetseevlieg*, volgens het Groene Boekje *giraffenachtigen* (*girafachtigen* mag ook), *slaapziekte*.
2. *niet zo lang geleden*, *plachten*, *geleden*, *verhalen op*, *fairtradeproducenten*, *ervan af*.

D. Extra

- scheel als een otter
stinken als een bok/bunzing/otter
zweeten als een das/otter